

NIEUWSBRIEF SBEO 23-03

INLEIDING

Voor u ligt de Nieuwsbrief SBEO 23-03. Wij brengen u hiermee op de hoogte van een aantal recente ontwikkelingen binnen het erfgoed Oirschot. In deze nieuwsbrief vindt u informatie over:

- Bestuur
- Cursus Oirschotlogie
- Bedreigde gebouwen
- Erfgoedgoedplatform
- Gemeentelijke monumenten
- Erfgoedcommissie
- Actieplan wonen
- Centrumvisie
- Participatieplatform
- Groenplatform
- Bomenverordening
- Zandpaden

BESTUUR

Wij hopen dat al onze vrienden evenals het bestuur ook een prettige vakantie hebben gehad en samen met het bestuur weer in en met het Oirschots erfgoed bezig kunnen zijn.

Na onze vakantie werden we meteen geconfronteerd met de onderwerpen zoals: de Centrumvisie, een nieuwe projectgroep uitvoeringsplan bomen en het Erfgoedweekend.

Op 9 en 10 september vond de tweede editie van het Erfgoedweekend plaats. Ter gelegenheid van de opening werd op vrijdag 8 september door wethouder Joep van de Ven een Erfgoedwand onthuld met een mooi overzicht van de vele Oirschotse monumenten.

Monumentenwand aemeentehuis

CURSUS OIRSCHOTLOGIE

Het doel van deze cursus is om inwoners wegwijs te maken in de cultuurhistorische geschiedenis en de ontwikkeling in Oirschot en de Beerzen. In juni j.l. is de zevende cursus Oirschotlogie afgesloten met het uitreiken van de certificaten door wethouder Joep van de Ven.

In maart gaat de cursus van 2024 weer van start, zie www.oirschotlogie.nl

BEDREIGDE GEBOUWEN

Poortgebouw Kazerne.

Wethouder Joep van de Ven heeft een gesprek gehad met de kolonel van de Kazerne en hem laten weten, dat we een aantal historische gebouwen/objecten met een militaire achtergrond monument willen maken. De directie van de Kazerne gaat nu nadenken over een passende herbestemming van het poortgebouw en de omgeving. Mocht daar iets concreets uitkomen, dan wordt de SBEO hierbij betrokken. Het wacht/entreegebouw is één van de veertien nieuw aan te wijzen gemeentelijke monumenten.

Doornboomstraat 5 Middelbeers

Voor de locatie Doornboomstraat 5 (Limonadefabriek) is een ontwikkelplan gereed voor 25 woningen op het achterterrein en in de voormalige limonadefabriek. De ontwikkelaar is Houta Bouw uit Geldrop. De omgevingsdienst Zuid Oost Brabant heeft archeologisch onderzoek uitgevoerd. Hierbij zijn verschillende archeologische objecten en sporen aangetroffen. De aanvraag voor het wijzigen van het bestemmingsplan ligt bij de ontwikkelaar.

doornboomstraat 5

Hof van Solms

Op het achter terrein van het Hof van Solms - *Erve Solms* - worden 13 woningen en 22 appartementen gerealiseerd. De architectuur van de woningen sluit in stijl aan op de historische omgeving en worden voorzien van ornamenten, die verwijzen naar archeologische vondsten op het terrein. De woningen staan nu te koop. Het rijksmonument en voormalig stadspaleis Hof van Solms, wordt in het nieuwbouwplan omgedoopt naar *Huys Solms* en bestaat uit twintig woningen. Bij de plannen is de SBEO betrokken geweest in de commissie Ruimtelijke Kwaliteit en Erfgoed mee kunnen kijken bij de planvorming.

Heuvel 20A

Heuvel 20A is een oud industriegebouw, voormalig meubelfabriek Hekster. Dit gebouw is opgenomen voor aanwijzing tot gemeentelijke monument.

Heuvel 20A

Dekanijstraat muur

De schansmuur Dekanijstraat-van Baerlandstraat is nog niet beschermd. Deze muur is beschadigd door ondeskundige reparatie. SBEO heeft een gesprek met de gemeente over de bescherming van de historische muren.

muur Dekanijstraat

Oude Toren Oostelbeers

Bouwbedrijf Nico de Bont is gestart met de restauratie van de Oude Toren in Oostelbeers. Er wordt verder nog nader archeologisch onderzoek gedaan naar de contouren van het voormalige kerkship, wat vroeger aan de toren heeft vastgezet en op het terrein naar de oorspronkelijk omwalling. De resultaten van dit onderzoek worden gebruikt bij het herstellen van de aarden wal en de aangrenzende gracht.

Trompenhoeve Straten 10

Op het complex de Trompenhoeve is een bijzonder en zeer fraaie historisch boerenerf met een drietal rijksmonumenten, een Kempische kortgevelboerderij met een midden dwarsschuur en een stal. De bewoner wil het complex restaureren en ombouwen naar een zogenaamde knooperf

ontwikkeling; bij een knooperf worden bestaande gebouwen in combinatie met nieuwbouvvolumes als een boeren erf ensemble ingericht . In overleg met de gemeente, de Erfgoedcommissie, de Rijksdienst RCE en de Provincie hebben reeds een aantal besprekingen plaatsgevonden.

Op 19 september is een aantal betrokkenen bijeen geweest voor het presenteren van hun eerste plannen, waarbij de SBEO ook aanwezig mocht zijn.

Aanwezig waren o.a. Dick Zweers , bouwhistoricus, een restauratiearchitect en een landschapsarchitect. Bouwhistoricus Dick Zweers gaf een van de presentaties en vertelde over de unieke historische kwaliteit van dit oorspronkelijke hallenhuis. Dendrologisch onderzoek van de houtconstructie moet uit gaan wijzen hoe oud dit pand wel niet is.

De SBEO is ook bij de plannen betrokken en is een voorstander van behoud van oude boerderijen door het toepassen van extra woningen d.m.v. knooperven.

ERFGOED PLATFORM OIRSCHOT

In Erfgoedplatform Oirschot werken erfgoedpartijen samen aan het behoud en toekomstbestendig maken van het Oirschotse erfgoed. Naast SBEO maken de Heemkundeverenigingen, Museum De 4 Quartieren, Vrienden van de Oude Toren, Comité Erfgoedweekend/OMD en Monumentenfonds Oirschot deel uit van dit overleg. Visit Oirschot en de gemeente zijn partner.

De afgelopen maanden is in het platform gesproken over: het proces rond de Centrumvisie en het Centrumplan, Erfgoedweekend/OMD, project QR codes t.b.v. het ontsluiten van informatie over monumenten en historische plaatsen, collectiebeheer en het tentoonstellen van Oirschotse archeologische vondsten. Op zaterdag 7 oktober organiseert het Erfgoedplatform een middag voor vrijwilligers die verbonden zijn aan Oirschotse erfgoedorganisaties. Het programma start met een lezing in het Boterkerkje. Aansluitend is er een aantal activiteiten op verschillende erfgoedlocaties.

De middag is ook bedoeld voor mensen die zich graag willen gaan inzetten voor het Oirschots erfgoed en daarmee kennis willen maken. Inschrijven kan tot 5 okt. via

erfgoedplatformoirschot@gmail.com

De leden van het platform erfgoed, met Hanke Lanting, bestuurslid van de SBEO.

GEMEENTELIJKE MONUMENTEN

Na negen jaar aandringen gaat het dan toch gebeuren en heeft de gemeente besloten om een aantal beeldbepalende gebouwen aan te wijzen als gemeentelijk monument. De heer Henk Jan Derksen, de tijdelijke adviseur erfgoed en monumenten, heeft met zijn daadkracht en deskundigheid de aanwijzing van nieuwe monumenten versneld in gang gezet. De huidige adviseur erfgoed - Theo Kralt - heeft de lijst van de voorlopige veertien objecten en gebouwen daarna vakkundig verder opgezet en overleg met de eigenaren gehad.

Op de lijst staan o.a.

- Religieus erfgoed: de St. Joriskapel Gasthuisstraat, Sint Odulphuskapel Spoordonkseweg, kerkmuur en grafstenen oud Kerkje Middelbeers.
- Landschappelijk erfgoed: Wintelresedijk 4 en Heldensestraat 7.
- Militair erfgoed: Poortgebouw kazerne en de bunker Oostelbeers
- Jonge bouwkunst: villa Sonnevank

COMMISSIE RUIMTELIJKE KWALITEIT EN ERFGOED

Behandelde plannen (selectie):

- Pandgat 19 [RM], verbouwing boerderij, aangehouden.
- Esperenweg 1 Oostelbeers, splitsen en verbouwen boerderij, aangehouden.
- Klooster Blijendaal Nieuwstraat, vooroverleg
- Verschillende aanvragen zonnepanelen op monumenten.

HOOGSPANNINGSLEIDING

De SBEO heeft samen met de omwonenden Groenewoud en landgoed Baest bezwaar gemaakt bij de Raad van State tegen de omgevingsvergunning "Ondergrondse 150KV Tilburg Noord-Best". De bezwaren richten zich voornamelijk tegen de plaatsing van het Koppelstation van 1850 m² en eventueel in de latere fase aanbrengen van het Hoogspanningsstation van 2,5 hectare. De regionale energieleverancier beslist later op welke plaats waar het definitieve station gaat komen. Op 29 november 2022 heeft de definitieve zitting bij de Raad van State plaatsgevonden. De termijn voor het doen van een uitspraak is wederom verlengd tot uiterlijk eind oktober met de mededeling:

De afdeling wil een goede en gedegen uitspraak doen. In verband met de complexiteit van de zaak en het noodzakelijk onderzoek, heeft de Afdeling daarvoor nogmaals meer tijd nodig.'

ACTIEPLAN WONEN

De Kemmer

In masterplan de Kemmer worden zo'n 400 woningen biobased gebouwd in fase 1 en een nog onbekend aantal in fase 2. De SBEO heeft al 'aan de voorkant' samen met buurtgroep de Kemmer en IVN Oirschot het te integreren 'groen/blauw en rood' geïnventariseerd voor deze gebiedsontwikkeling en aangeleverd aan de woningbouwregisseur en het consortium Nieuwe Oogst onder leiding van *de Urbanisten* uit Rotterdam. Ook nemen we deel aan een Klankbordgroep opgestart die de gebiedsontwikkeling zal monitoren. Na de Waterfront Alliantie Oirschot ondersteunen nu ook Brabants Landschap en de Brabantse Milieufederatie, de natuurontwikkelingsvisie van SBEO, BdK en IVN Oirschot, op de twee percelen rond de Oude Loop. De Urbanisten hebben een conceptversie van hun gebiedsvisie voor de Kemmer getoond. Daarop staat nog nieuwbouw op het perceel van Kalliste aan de Oude Loop. De SBEO heeft hierover in de Klankbordgroep haar zorgen geuit bij de woningbouwregisseur. Gemeente heeft ook zelf een aantal mobiliteitsoplossingen voor het gebied bedacht, maar nog niet voor de kanaaloversteek.

Middelbeers Oostzijde

In Middelbeers zijn voor een locatie tussen Hertog Janstraat en Kosterstraat/'t Ven eveneens woningbouwplannen in ontwikkeling. Twee projectontwikkelaars hebben gronden verworven en werken met een stedenbouwkundig bureau aan een plan voor een uitbreiding van de dorpsrand. Vanwege klimaatverandering en weersextremen is het van belang dat de landschappelijke en ecologische hoofdstructuur veerkrachtig ingericht is, waarbij bodem en water ordenende principes zijn. Bovendien valt het stroomgebied van de Kleine Beerze onder Natura 2000 gebied.

SBEO heeft als doel behoud erfgoed en benadrukken dat wij de landschappelijke erfgoed kwaliteit hier willen beschermen.

SBEO heeft dan ook negatief geadviseerd over deze toevoeging en verwijst naar recent vastgesteld beleid waarin de locatie beschreven wordt als potentiële natuurontwikkeling. Daarnaast heeft het bestuur de gemeente gevraagd om recente gebiedsanalyses als Versnelling Woningbouwopgave, Landschapskwaliteitsplan (LKP) en Panorama Oostelbeers onderdeel te laten zijn van de afwegingen, en is aangedrongen op het bewaken van de kwaliteit van de planontwikkeling door de beide projectontwikkelaars.

Den Heuvel/Boterwijk

De gemeente wil graag nadenken met omwonenden, ondernemers in de buurt en organisaties over plannen voor het gebied Den Heuvel-Boterwijk. Hiervoor organiseerde ze al drie bijeenkomsten. Op 5 juli heeft de derde en laatste bijeenkomst plaatsgevonden met een gemeentelijk voorkeursscenario met geen bebouwing in het beschermd gebied van de Boterwijk.

De bebouwing in het woongebied op de percelen aan en nabij de Heuvel wordt enigszins verdicht om het gewenste aantal woningen te realiseren.

De SBEO heeft haar visie in een presentatie ingebracht in dit proces. AR: link naar website doe mee oirschot? We vinden het belangrijk, dat er geen woningen komen in het beschermde akkercomplex. Dit gebied ligt provinciaal binnen de grenzen van de Regionaal Natuur/en Landschapseenheid RNLE

en de groenblauwe mantel en heeft op gemeentelijk niveau zeer hoge cultuurhistorische waarde en hoge archeologische waarde.

CENTRUMVISIE

De gemeente gaat aan de slag met de inrichtingsplannen als onderdeel van de centrumvisie. Het centrum moet worden aangepast aan de leefbaarheid-, duurzaamheid- en mobiliteitswensen van deze tijd. Reeds enkele jaren hebben verschillende deelnemers, georganiseerd in verschillende allianties, ideeën aangeleverd voor dit centrumplan. De SBEO is onderdeel van de alliantie Erfgoed. De ideeën, suggesties en referenties van deze erfgoedalliantie zijn gebundeld in een presentatie ingebracht bij de gemeente en zijn ook te vinden.

De gemeente is van plan in december de inrichtingsvisie en het inrichtingsplan vast te stellen.

PARTICIPATIEPLATFORM

De gemeente wil de bewoners op zoveel mogelijke manieren betrekken bij het beleid en bij specifieke projecten. Om dit proces te ondersteunen, is een participatie platform opgezet, met als doel om ideeën te verzamelen, te discussiëren, enquêtes te lanceren en kort te polsen naar de mening van de bewoners over een standpunt.

Voor participatiedeelname zie gemeente: Participatieplatform, Doe en denk mee.

Ook heeft gemeente www.doemee-oirschot.nl geopend om burgers en belangengroepen gelegenheid te geven om online te reageren op plannen van de gemeente.

GROENPLATFORM OIRSCHOT, GPO

De SBEO heeft samen met WN&L de Beerzen en IVN Oirschot een Groenplatform Oirschot opgericht. Er is behoefte van de groeninstellingen om gezamenlijk met de gemeente tijdig informatie uit te wisselen over lopende en aankomende beleidsontwikkelingen, projecten op gebied van natuur, cultuurhistorisch landschap en biodiversiteit. De nadruk ligt nu op het in een zo vroeg mogelijk stadium betrokken worden van partijen bij de planontwikkeling en een vast aanspreekpunt bij de gemeente waarmee frequent contact onderhouden wordt. Onder het Groenplatform valt ook de Bomenwerkgroep. Het Groenplatform is inmiddels operationeel en heeft een groot aantal onderwerpen op het gebied van natuurinclusiviteit op haar agenda staan: het Laco parkeerplaatsenplan, bomenboekhouding, bomenverordening 2023, bomenverwaarding, groenfonds, de Oude Loop in de Kemmer, bomenkap Oude Toren in Middelbeers, groenplan Tennet, boskap compensatie verzorgingsplaats Shell Kloosters, compensatieperceel voor doelgroep de das en ecozone bij Zonnepark Kriekampen, herstel en versterking ecologische verbindingzone bij verbindingsweg de Kemmer, toekomst voorpootrecht, motorcrossbeleid, verbetering communicatie van bomenkap casussen, maaibeleid en de GGA Landschotse Heide.

Motocrossbeleid

De gemeente werkt aan een nieuw motorcrossbeleid voor baancross, dagtochtencross en wildcross. SBEO heeft samen met de leden van het Groenplatform, Brabants Landschap en de Brabantse Milieufederatie als doel gesteld: Uitfasering van de overlast en de belasting van de natuur. Bij voorbeeld door een tijdspad uit te zetten naar elektrificatie en door een geografische scheiding van herriecrossers (met fossiele motoren) naar de Landsard en duurzamere crossers (elektrisch) op het MCO terrein in Oirschot. Binnenkort krijgen de leden van het Groenplatform waarschijnlijk een

preview. AR: wat mij betreft dit bericht inkorten. Nogmaals ons belang is behoud erfgoed en in deze de erfgoedwaarde natuur en niet – ook al gaat dat wel aan ons hart- het milieu of de ecologie

BOMENVERORDENING

Op 6 september heeft een eerste brainstorm plaatsgevonden als aanzet voor een nieuwe bomenverordening. De organisatie was in handen van Orië-advies, openbare ruimte in evenwicht. Aanwezig waren de wethouders Ad van beek en Joep van de Ven, beambten van de gemeente, de IVN, Werkgroep N&L de Beerzen en de SBEO. De bestaande bomenverordening is toe aan een herziening, omdat hij onvoldoende bescherming biedt voor het Oirschotse bomen areaal. Bijzondere aandacht wordt besteedt aan het Erfgoed-voorpoortrecht, herplanting, lanen, terugbrengen oude structuren en monumentale bomen. Er zijn drie nieuwe bijeenkomsten gepland.

ZANDPADEN

Zandpaden maken deel uit van het culturele erfgoed en van het natuurlijk leefgebied van dieren. Zo nemen patrijzen er zandbaden, liggen reptielen er in de zon en kan bijvoorbeeld de loopkever een zandpad makkelijker oversteken dan over een verharde weg.

De SBEO heeft in Oirschot alle paden geïnventariseerd samen met WN&L de Beerzen.

Een stagiaire van de HAS, Thyme Potters heeft in opdracht van het Brabants Landschap de Oirschotse zandpaden gekwalificeerd voor een zandpadenkaart. In juli j.l. heeft hij zijn rapport overhandigd aan de gemeente bestaande uit:

- Presentatie zandwegen in het agrarisch gebied.
- Zandpaden en hun waarderingen.

Beide rapporten staan op de site van de SBEO, www.sbeo.nl

VRIENDEN

Wij danken alle vrienden die reeds hun jaarlijkse bijdrage hebben overgemaakt.

Uw financiële steun als beschermer van ons erfgoed is voor ons van groot belang.

Wij kunnen niet zonder deze financiële steun omdat we geen gemeentelijke subsidie willen ontvangen om zo onafhankelijk mogelijk van de gemeente te kunnen werken.

De SBEO is een door de belastingdienst erkend als culturele ANBI instelling.

Vriendelijk verzoeken wij u uw vrijwillige bijdrage van minimaal € 25 over te maken op:

NL67 RABO 0127282734 t.n.v. Penningmeester SBEO o.v.v. uw naam

Het Bestuur Stichting Behoud Erfgoed Oirschot

Oirschot, 30 september 2023